

Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju

(Loški razgledi, št. 5)

Sovodnje ob Soči (Savogna d'Isonzo)

Občina Sovodnje ob Soči (Savogna d'Isonzo)

uradna stran občine Sovodnje ob Soči/Savogna da'Isonzo:

<http://www.savognadisonzo.com/>

Sporazum podpisan v Škofji Loki: 18. 3. 1978

Sporazum podpisan v Sovodnjah: 18. 6. 1978

Obnovljeni sporazum podpisan v Škofji Loki: 18. 3. 2008

Obnovljeni sporazum podpisan v Sovodnjah: 29. 6. 2008

Pobratena občina Sovodnje ob Soči leži v deželi Furlanija-Juljska krajina¹, v deželi s posebnim statusom, ki se deli na štiri pokrajine Gorica (25 občin), Pordenone (51 občin), Trst (6 občin) in Videm (137 občin).

Od leta 1978 je Škofja Loka pobratena z občino Sovodnje ob Soči v pokrajini Gorica. Pobuda je prišla od borčevskih organizacij, zlasti A.N.P.I. (Associazione Nazionale Partigiani d' Italia - Vsedrjavno združenje partizanov Italijanov), saj so med narodnoosvobodilnim bojem številni italijanski partizani delovali v vaseh Škofjeloškega hribovja. Vsako leto poteka spominska slovesnost na Lenartu nad Lušo in Rovtu ob obeležju padlih italijanskih partizanov iz garibaldinske divizije².

¹ Od leta 1516 dalje je bila vsa vzhodna Furlanija v avstrijskih rokah. Današnji pokrajini Videm in Pordenone sta bili Italiji priključeni leta 1866. Za vzhodni del Furlanije sta se Avstrija in Italija borili še v prvi svetovni vojni, medtem ko so Furlani zahtevali samostojnost. Kljub temu, da je večina prebivalstva govorila nemško, slovensko ali furlansko, je bila dežela po vojni dodeljena Italiji. Ker so bile manjšine pod fašizmom podvržene italijanizaciji, se je veliko Nemcev, Slovencev in Furlanov odselilo. Druga svetovna vojna, ki je sicer hudo prizadela deželo, ni razrešila problemov. Furlanija je ponovno zahtevala neodvisnost, a je Italijanska Republika dovolila samo združitev z Julijsko krajino v deželo s *posebnim statutom*. Dežela je bila ustanovljena leta 1947 z združitvijo Furlanije (it. *Friuli*) in Julijske Benečije (it. *Venezia Giulia*), ki je bila pozneje v slovenščini preimenovana v Julijsko krajino, saj z Benečijo (it. *Veneto*) nima povezave.

² Podpredsednik Območnega združenja borcev in udeležencev NOB Škofja Loka Marko Vraničar opisuje v Utripu (avgust 2006, str. 17): »V sredini marca 1945, ko je predvsem na Gorenjskem in Primorskem divjala zadnja nemška ofenziva pred dokončnim zlomom nacizma, so gozdove okrog Blegoša branili borci škofjeloškega odreda skupaj s pripadniki garibaldinske brigade Gramschi, katere jedro so predstavljali predvsem fantje in moške iz Ločnika in drugih primestnih naselij okoli Gorice. Enoti sta morali preprečevati vdor nemških sil s škofjeloškega področja na Cerkljansko. V krutih bojih je padlo veliko Italijanov in slovenskih partizanov. V njihov spomin je Zveza borcev leta 1972 postavila spomenik nad vasico Rovt. Že več kot 25 let je ta spomenik središče vsakoletnega obiska številne skupine nekdanjih borcev brigade Gramschi in njihovih svojcev, ki jih

Listino o pobratenu sta 18. marca 1978 v Škofji Loki podpisala tedanji predsednik Skupščine občine Škofja Loka Tone Polajnar in tedanji župan občine Sovodnje ob Soči Jožef Češčut. Štiri mesece kasneje je bil slavnostni podpis listine o pobratenu organiziran tudi v Sovodnjah, ki sta ga podpisala župan Jožef Češčut in škofjeloški predsednik Skupščine Viktor Žakelj.

Skupna dediščina je v tej listini zapisana kot spodbuda k iskanju in uresničevanju novih ciljev, ki naj širijo in bogatijo stike na vseh področjih. Pomen pobratenu potrjuje tudi odpiranje poti za širitev gospodarskih in kulturnih tokov med obema državama. »S pobratenujem se občini zavezujeta nenehno razvijati medsebojno spoznavanje in vse oblike prijateljskega sodelovanja med svojimi občani ...«³ »S tem pobratenujem je škofjeloška občina utrdila most med zamejskimi Slovenci in matično domovino, saj je bila poleg italijanske Medicine pri Bologni in Smederevske Palanke v Srbiji, pobratena tudi s koroško občino Sele. Na sobotnem srečanju, ki je potekalo pod geslom 'Bratje podajmo si roke' so posebej poudarili utrjevanje prijateljskih odnosov med sosednjo Italijo in Jugoslavijo po osimskih sporazumih, ki zagotavljajo tudi Slovincem v Italiji svobodnejši narodnostni, kulturni in gospodarski razvoj.«⁴

Med najbolj aktivne pobudnike za sodelovanje s pobrateno občino lahko štejemo nekdanjega župana Občine Sovodnje ob Soči Vita Primožiča. Stiki so bili vselej vzdrževani na obojestransko enakopravni in kvalitetni ravni. Območna Zveza borcev Škofja Loka je bila vedno prisotna z ustreznimi delegacijami. Pomembnejših srečanj so se praviloma udeleževali tudi predsedniki skupščin in izvršnih svetov iz italijanske občine. Po tridesetih letih je pobratenu še vedno živa vez med obema občinama, pri čemer poleg osebnih stikov posameznih občanov vidno vlogo odigravajo organizirani dejavniki obeh skupnosti. Na tem mestu velja omeniti vzajemne izmenjave na kulturnem področju, predvsem med posameznimi pevskimi zbori kot so npr. škofjeloški oktet Jelovica in kvartet Spev. Potrebno je izpostaviti delovanje Območnega združenja Rdečega križa Slovenije (RKS) v Škofji Loki ter Olge Bandelj in Marjete Žagar, ki že več kot 30 let skrbita za nepretrgane stike z društvom prostovoljnih krvodajalcev iz občine Sovodnje ob Soči. Na pobudo škofjeloške občine so bili prvi dogovori o sodelovanju podpisani že leta 1977. Vsako prvo nedeljo v septembru se praznovanju krvodajalcev v Sovodnjah pridruži škofjeloško območno združenje, tako kot se

organizirano pripelje odbor A. N. P. I. iz Ločnika, vsako leto pa se jim pridruži več somišljenikov iz sosednjih krajev od Čedad do Trsta. V začetku osebno srečevanje svojcev s spominom na padle sorodnike v loških hribih je postopoma preraščalo v vedno bolj priznano uradno in javno manifestacijo italijanskih oblasti«.

³ Listina o pobratenu med občinama Škofja Loka in Sovodnje ob Soči, podpisana 18. 3. 1978 v Škofji Loki.

⁴ Gorenjski glas, 21. 3. 1978, str. 2.

organiziranemu srečanju krvodajalcev v Škofji Loki pridruži krvodajalsko društvo iz Sovodenj. V program medsebojnih srečanj in izmenjav se redno vključujejo tudi ogledi znamenitosti obeh občin, med drugim je bil pred kratkim organiziran obisk Zavoda RS za transfuzijsko medicino v Ljubljani. Občina Škofja Loka je 30. junija 2006 podelila Območnemu združenju Rdečega križa Škofja Loka srebrni grb za več kot 10-letno plemenito poslanstvo. Ob 20. obletnici pobratenja sta si občini leta 1998 izmenjali spominski plaketi.

Vsako leto Slovensko društvo Karnival iz občine Sovodnje organizira pustno povorko in povabi tudi svoje pobratene občine.

14. oktobra 2007 je v Kulturnem domu v Sovodnjah potekal že 10. mednarodni brzoturnir v šahu za posameznike in ekipe »Kras 2007«. Organizator tekmovanja je bil Šahovski klub iz Nove Gorice, pokroviteljice pa občine Škofja Loka, Sovodnje ob Soči in Nova Gorica. Poleg italijanskih ekip so sodelovali tudi osnovnošolci iz Slovenije in Madžarske. Turnirja sta se udeležila dva učenca z mentorico iz Osnovne šole Škofja Loka-Mesto.

Žive vezi med tisočletnim mestom in slovensko občino v zamejstvu sta 15. marca 2008 ob 30. obletnici podpisa Listine o pobratenju s podpisom zahvale škofjeloške občine za dobro dosedanje sodelovanje obnovila župana Igor Draksler in Marko Petejan. V dvorani osnovne šole Ivana Groharja so fotografi Foto kluba Anton Ažbe s fotografi fotografskega kluba Skupina 75 iz Sovodenj in okolice pripravili fotografsko razstavo. V kulturnem programu sta se predstavila tudi pevska zboru Lubnik ter Skala iz Sovodenj.

Slika: Ob podpisu zahvale škofjeloške občine za dobro dosedanje sodelovanje z občino Sovodnje ob Soči (Večnamenski prostor Osnovne šole Ivana Groharja, Škofja Loka, 15. 3. 2008)

Ob upravni samostojnosti Občine Sovodnje ob Soči⁵, 29. junija sta v Sovodnjah župana obeh pobratenih občin podpisala Listino za uspešno prijateljsko sodelovanje. V kulturnem programu sta se predstavila škofjeloški Pevski zbor Lubnik in mladinska vokalna skupina Bodeča Neža z Vrha Sv. Mihaela. Istočasno je potekalo odprtje fotografske razstave

⁵ Po letu 1866 so se Sovodnje ločile od občine Mirna in postale samostojna občina. Odslej je poslovanje potekalo tudi v slovenščini. Leta 1927 je oblast občino ukinila in naselja pridružila Mirnu. Leta 1947 so ozemlje najprej priključili občini Zagraj in končno je leta 1951 občina zopet zaživela samostojno. Ob sprejetju novega občinskega Statuta leta 1992 je uprava vanj zapisala tudi temeljne določbe, ki zadevajo pravice slovenske narodne skupnosti.

člana Foto kluba Anton Ažbe Petra Pokorna. Poseben pečat ob obletnici sodelovanja med občina pa je pustila prijateljska nogometna tekma med športnim društvom Polet iz Svetega Duha in nogometno ekipo iz Sovodenj.

Viri:

- *Gorenjski glas*, Kranj, 21. 3. 1978, str. 2.
- *Gorenjski glas*, Kranj, 8. 10. 1971, str. 10.
- <http://eur-lex.europa.eu>, Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Dialog civilnih družb med EU in državami kandidatki, Bruselj, 29.6.2005.
- http://ec.europa.eu/towntwinning/links/links_fr.html
- Uradni list L 378, 27/12/2006 str. 32–40, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006D1904:SL:HTML>
- Ustni vir: Zdravko Krvina, 16. februar 2009.
- Utrip, Škofja Loka, avgust 2006, str. 17.

Literatura:

- Bogataj, Jože: Če obleka naredi človeka, kaj (kdo) pa potem šolo?. *Gimnazija Škofja Loka – 50 let*, Škofja Loka : Gimnazija, 2000, str. 115–116.
- Budja, Aleš in Kocbek, Mihael: Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije. *Lex Localis*. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2008, str. 1–30.
- Grafenauer, Božo: Lokalna samouprava v Avstriji – občinska ureditev v deželi Koroški. *Lex localis*, letnik II, št. 1. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2004, str. 54.
- 1. pionirsko prvenstvo SFRJ v smučanju: 3. – 5. februar 1972. Škofja Loka: februar 1972.